

найбільш інформативним для аналізу діяльності бюджетних установ є кошторис та звіти по його виконанню. Однак це не зменшує інформаційної цінності інших форм звітності, аналіз яких дозволить більш детально дослідити стан організації.

Література.

1. Ткаченко І.Т. Звітність бюджетних організацій: Навч. Посібник / І. Т. Ткаченко / К.: КНЕУ, 2006. – 216 с.
2. Гуцалюк Л. Про аналіз кошторису бюджетної установи / Л. Гуцалюк // Фінансовий контроль. – 2009. – №6. – С.51-53.

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Калашикова Т.В., к.е.н., докторант,
ХНАУ ім. В.В. Докучаєва*

Сільське господарство — практично єдина галузь, яка не постраждала внаслідок фінансово-економічної кризи. Протягом останніх п'яти років сільськогосподарське виробництво приносить прибуток, величина якого збільшилася з 6,85 млрд. грн. у 2007 р. до 17,09 млрд. грн. у 2010 р., а частка збиткових господарств становила відповідно 28 % та 30,7 %. За попередніми оцінками органів державної статистики, у 2011 р. галузь закінчила рік з прибутком у розмірі 14,7 млрд. грн., а питома вага збиткових підприємств скоротилася до 14,9 %. Ефективна діяльність сільськогосподарських підприємств визначається надзвичайно широким колом чинників, одним з яких є державна підтримка, від обсягів, об'єктів та механізму застосування якої у значній мірі залежать показники та фінансові результати діяльності агроформувань.

Нами було систематизовано дані щодо державної підтримки та ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств в Україні та Харківській області у 2009-2010 рр. (таблиця). Згідно з наведеними в таблиці даними, спостерігається нарощування обсягів державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, а його темпи по країні (60 %) значно випереджають показники по Харківській області (40 %). При цьому лівова частка коштів підтримки формується за рахунок спеціальних режимів оподаткування ПДВ, тоді як питома вага бюджетної підтримки скорочується. Зокрема, у Харківській області

вона зменшилася за два роки з 15,8 % до 14,6 %; в цілому по країні – навпаки, зросла з 24 % до 28,6 %. Слід зазначити, що в період економічного зростання (протягом 2000-2008 рр.), частка бюджетних коштів в структурі державної підтримки агроформувань збільшилася з 19 % до 58 %, внаслідок кризи (2009-2010 рр.) відбулося її суттєве скорочення.

Таблиця

Показники державної підтримки та ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств України та Харківської області у 2010-2011 рр.*

Показники	Україна		Харківська область	
	2009	2010	2009	2010
Отримано коштів-всього, млн. грн.	2775,2	4379,4	169,2	235,1
у т.ч. за рахунок бюджетних дотацій –всього, млн. грн.	666,7	1252,4	26,7	43,2
з них у рослинництві	176,8	429,2	2,6	14,9
у тваринництві	196,6	264,9	10,8	16,9
за іншими напрямками підтримки	293,3	558,3	13,3	2,4
за рахунок ПДВ, млн. грн.	2108,5	3127,0	142,5	200,9
з них у рослинництві	1124,8	1637,1	116,7	152,8
у тваринництві	983,7	1490,0	25,8	48,1
Фінансовий результат, млн. грн.	7678,8	17177,3	299,6	521,9
Скорегований на розмір підтримки фінансовий результат, млн. грн.	4903,6	12797,9	130,4	286,8
Рівень рентабельності усієї діяльності, %	9,0	17,2	5,7	8,4
Рівень рентабельності операційної діяльності, %	15,8	24,7	11,2	17,6
Частка збиткових підприємств, %	30,1	29,5	35,5	37,5

*Джерело: складено автором за даними офіційного сайту Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Доступний з: <<http://www.ukrstat.gov.ua>>.

Ефективність державної підтримки у значній мірі визначається цільовим характером використання виділених коштів. Якщо в цілому по країні розподіл між програмами підтримки здійснюється більш рівномірно: на підтримку продукції рослинництва направлено 47 %, тваринництва – 40 %, за іншими напрямками – 13 % державних коштів, то у Харківському регіоні левову частку коштів спрямовано на підтримку виробництва продукції рослинництва – 71 %, тоді як на підтримку продукції тваринництва та за іншими програмами використано відповідно лише 28 % та 1 % фінансування. Слід зазначити, що показники ефективності діяльності сільгоспідприємств в області значно відстають від загальних по країні: рівень рентабельності усієї діяльності у 2010 р. становить 8,4 %, тоді як по країні – 17,2 %, рівень рентабельності операційної діяльності відповідно 17,6 % проти 24,7 %. Як бачимо, величина прибутку, отриманого господарствами, в цілому по країні збільшилась з 7,7 до 17,2 млрд. грн., або у 2,2 рази. При цьому скорегований на величину державної підтримки фінансовий результат зріс у 2,6 рази (з 4,9 до 12,8 млрд. грн.). Сільгоспідприємства Харківської області наростили обсяги прибутку на 70 %, або на 222 млн. грн., а без урахування отриманої підтримки фінансовий результат збільшився зі 130 до 287 млн. грн., або у 2,2 рази. Знаковим, на наш погляд, є той факт, що протягом 2000–2008 рр. сільськогосподарські підприємства отримували позитивний фінансовий результат лише завдяки фінансовим преференціям від держави, тоді як починаючи з 2009 р. сума отриманого прибутку перевищує направлені на підтримку кошти.

Отже, підводячи підсумок, можемо стверджувати, що сільськогосподарські підприємства в країні та Харківській області, навіть у післякризовий період здійснюють ефективну діяльність, а величина отриманого прибутку є результатом дії як ринкових чинників, так і цілеспрямованих дій держави щодо фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників.

Формування механізму державної підтримки слід здійснювати з урахуванням внутрішніх та зовнішніх чинників, що впливають на організацію виробничих процесів в аграрних підприємствах та кон'юнктури аграрного ринку, виходячи із сучасних підходів щодо ролі та призначення самої державної підтримки в ринкових відносинах.

Зміщення формування державної підтримки в бік податкових пільг та скорочення частки бюджетного фінансування набагато зменшує прозорість процесу прийняття рішень щодо виділення та цільового використання обмежених державних ресурсів.